


PERSBERICHT

25 april 2024

Verslag aan het federale parlement: accijnzen op energieproducten – vrijstellingen en terugbetalingen: opvolging 2023 van de aanbevelingen



In zijn verslag aan het federale parlement gaat het Rekenhof na in welke mate gevolg is gegeven aan de zestien aanbevelingen uit zijn initiële audit van maart 2022. Daarin had het onderzocht of de Staat de afwijkende stelsels voor accijnzen op energieproducten onder controle heeft. Op 30 september 2023 zijn drie aanbevelingen van 2022 uitgevoerd, zeven aanbevelingen in uitvoering, vijf niet uitgevoerd en is één aanbeveling niet langer actueel. Er zijn stappen in de goede richting gezet, onder meer bij de evaluatie van de afwijkende stelsels en bij de terugbetaling van professionele diesel (533 miljoen euro in 2022). Dat mechanisme botst echter met de gewestelijke kilometerheffing en wordt overigens weinig gecontroleerd, ondanks het risico op fraude.

Accijnzen zijn indirecte belastingen op het verbruik of gebruik van bepaalde producten. Energieproducten (benzine, diesel, aardgas enz.) en elektriciteit waren goed voor meer dan de helft van de ontvangsten uit accijnzen in 2022 (nagenoeg 5,15 miljard euro). De accijnzen op energieproducten variëren naargelang van het soort product, het gebruik ervan en het type gebruiker. De regelgeving voorziet in verschillende belastingtarieven en afwijkende stelsels in de vorm van vrijstellingen, kortingstarieven of gedeeltelijke terugbetalingen van professionele diesel.

Bij de audit van 2022 bleek het afwijkingsbeleid onvoldoende verantwoord wat betreft de doelstellingen en de impact ervan. Bovendien moest de FOD Financiën zijn controles op de afwijkende stelsels opdrijven. De terugbetalingsregeling voor professionele diesel, tot slot, vertoonde tekortkomingen: buitenlandse transportbedrijven hadden bijvoorbeeld niet de mogelijkheid hun aanvragen elektronisch in te dienen, waardoor de verwerking van hun aanvragen trager verliep.

Twee jaar na zijn initiële audit stelt het Rekenhof positieve evoluties vast. De jaarlijkse inventaris van de federale fiscale uitgaven die als bijlage bij de middelenbegroting wordt gevoegd, is gedetailleerder, waardoor de afwijkende stelsels vollediger kunnen worden geëvalueerd. Bovendien heeft de FOD Financiën ervoor gezorgd dat ook buitenlandse transportbedrijven elektronisch een aanvraag kunnen indienen voor de terugbetaling van professionele diesel. Dat zorgt voor een vlotter verloop en meer garanties op een gelijke behandeling van Belgische en buitenlandse transportbedrijven. Tot slot wordt gewerkt aan een nieuwe methode om de terugbetalingsaanvragen te kruisen met de gegevens van de brandstofleveranciers. Die methode zou de verwerkingstermijn na verloop van tijd moeten

inkorten. Gezien die evoluties en het feit dat de terugbetaling in kwestie mogelijk zal verdwijnen, is de aanbeveling om een tankkaartsysteem in te voeren voor professionele diesel minder dringend.

De aanbeveling daarentegen aan de wetgever om duidelijke en meetbare doelstellingen toe te wijzen aan de afwijkende stelsels werd niet gevolgd. De gebrekkige coherentie tussen de maatregelen op de verschillende beleidsniveaus blijft een hardnekkig zeer. Op federaal niveau kunnen professionele transportbedrijven een gedeeltelijke terugbetaling krijgen van de accijnzen op diesel (ongeveer 0,06 euro per kilometer) terwijl de gewesten hen een kilometerheffing opleggen (tussen 0,154 en 0,339 euro).

De aanbevelingen over de controles op de afwijkende stelsels voor accijnzen op energieproducten blijven actueel. Die controles moeten worden opgeschroefd, omkaderd en gericht verlopen dankzij datamining. Minder dan 1 % van het totale aantal aanvragen voor terugbetaling van professionele diesel werd gecontroleerd.

Het feit dat sommige aanbevelingen niet of slechts gedeeltelijk werden uitgevoerd, is volgens de FOD Financiën toe te schrijven aan de lopende fiscale hervorming, die wellicht zal leiden tot een herziening van de afwijkende stelsels.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag "Accijnzen op energieproducten - vrijstellingen en terugbetalingen: opvolging 2023 van de aanbevelingen" werd aan het federale parlement bezorgd. Het is samen met dit persbericht beschikbaar op rekenhof.be.